Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 25. 4. 2024, sp. zn. 8 Tdo 281/2024, ECLI:CZ:NS:2024:8.TDO.281.2024.1

Číslo: 30/2026

Právní věta:

Znak bezbrannosti, které by mohl pachatel zneužít za účelem pohlavního styku, nelze dovodit u poškozené, která v bdělém stavu ležela na masážním lehátku, byla zdravá, neměla nijak znemožněn pohyb a nebyla ani ve stresu, jenž by ji paralyzoval, takže jí nic nebránilo okamžitě reagovat na jednání pachatele (maséra) spočívající v dotýkání se jejích pohlavních orgánů a vyjádřit nesouhlas s takovým jednáním.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 25.04.2024

Spisová značka: 8 Tdo 281/2024

Číslo rozhodnutí: 30

Číslo sešitu: 5

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Bezbrannost, Znásilnění, Zneužití bezbrannosti

Předpisy: § 185 odst. 1 alinea 2 tr. zákoníku ve znění do 31. 12. 2024

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud k dovolání obviněného J. Ž. zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 11. 10. 2023, sp. zn. 14 To 188/2023, rozsudek Okresního soudu v Pardubicích ze dne 3. 5. 2023, sp. zn. 12 T 210/2022, a také všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a Okresnímu soudu v Pardubicích přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

I.
Rozhodnutí soudů nižších stupňů

1. Rozsudkem Okresního soudu v Pardubicích ze dne 3. 5. 2023, sp. zn. 12 T 210/2022, byl obviněný J. Ž. uznán vinným přečinem znásilnění podle § 185 odst. 1 tr. zákoníku, kterého se dopustil tím, že

> dne 24. 11. 2021 v době od 19:00 hodin do 21:30 hodin v Pardubicích, ulici XY č. p. XY (XY), v prostorách masážního salónu, v průběhu objednané masáže zad, kterou prováděl T. R., jež se nacházela ve zranitelné poloze a v podřízené pozici se sníženou obranyschopností, když ležela

nahá na masážním lehátku s důvěrou k jeho osobě jako masérovi, zneužil situace a přiložil své prsty na její vnější genitál a po dobu několika sekund jí bez jejího souhlasu prováděl stimulaci v oblasti poševního vchodu a klitorisu.

2. Za tento přečin byl obviněný odsouzen podle § 185 odst. 1 tr. zákoníku k trestu odnětí svobody v trvání jednoho roku, jehož výkon mu byl podle § 81 odst. 1, § 82 odst. 1 tr. zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání dvou let. Podle § 82 odst. 3 tr. zákoníku mu byla uložena povinnost ve zkušební době podle svých sil nahradit nemajetkovou újmu trestnou činností způsobenou a bylo rozhodnuto o náhradě nemajetkové újmy poškozené.

3. Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích jako soud odvolací usnesením ze dne 11. 10. 2023, sp. zn. 14 To 188/2023, podle § 256 tr. ř. odvolání obviněného jako nedůvodné zamítl.

II.
Z dovolání obviněného

4. Proti tomuto usnesení odvolacího soudu podal obviněný prostřednictvím obhájce s odkazem na důvody podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. dovolání, v němž tvrdil, že se skutkový děj neodehrál tak, jak je uveden ve výroku rozsudku soudu prvního stupně, který je konstruován na základě výpovědi poškozené, aniž by soudy braly ohled na obhajobu obviněného, že se poškozené jí uváděným způsobem nedotýkal. O přečin znásilnění nejde nejen pro zcela jiný průběh skutkového děje bez prokázání subjektivní stránky této skutkové podstaty, nebylo prokázáno, že jednal v úmyslu uspokojit svůj pohlavní pud, když si není vědom žádných záměrných dotyků na intimních partiích poškozené. Připustil jen to, že během masáže svalstva na vnitřní straně stehna při stimulaci stehenního přitahovače, který bývá podle jeho zkušeností častou příčinou bolesti zad, se mohl malíkem nebo malíkovou hranou ruky dotknout intimních partií poškozené, avšak zcela mimoděk bez jakéhokoliv záměru. Soud prvního stupně se prokázáním a odůvodněním subjektivní stránky jednání obviněnému kladeného za vinu vůbec nezabýval a jen obecně takový závěr bez uvedení důvodů konstatoval. Odvolací soud v odůvodnění nevysvětlil, proč shledává podané odvolání nedůvodným, když na straně 5, ve třetím odstavci bez vysvětlení zmínil, že shledává postup okresního soudu o presumpci sexuálního motivu za opodstatněný jen proto, že posuzovaný případ není v praxi ojedinělý.

5. Soudům obviněný vytkl, že se jeho obhajobou nezabývaly, soud prvního stupně ji odmítl, aniž by vysvětlil důvody, proč ji považuje za nepravdivou, a nepodloženě tvrdil, že se nemohlo jednat o náhodu nebo letmý nezaviněný dotyk, což však ve smyslu zásad uvedených v § 125 odst. 1. tr. ř. nevysvětlil. Nepodloženě svá zjištění bez potřebného vysvětlení a argumentace opřel o jediný důkaz, a to výpověď poškozené, a nebral do úvahy skutečnosti, které její pravdivost zpochybňují. Nevypořádaly se dostatečně ani s právní stránkou věci, protože kromě úmyslu obviněného se nezabývaly ani naplněním pojmu pohlavního styku, jak ho chápe současná trestněprávní praxe (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. 1. 2018, sp. zn. 7 Tdo 1610/2017), a tím, zda sledoval vlastní sexuální uspokojení (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 5. 2012, sp. zn. 3 Tdo 345/2012).

6. V daném případě nešlo ani o prokázání naplnění znaku bezbrannosti podle § 185 odst. 1 tr. zákoníku (viz např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 11. 2017 sp. zn. 4 Tdo 1379/2017), k němuž soud sice obecné vymezení uvedl s tím, že se poškozená podle mínění soudu ve stavu bezbrannosti nacházela, avšak bez toho, aby soud tyto závěry vysvětlil zejména se zřetelem na subjektivní stránku pachatele, a to včetně jeho záměru takové bezbrannosti vědomě zneužít. Soudy nezkoumaly, zda měl dovolatel vůbec povědomí o tom, že se oběť nachází v takovém stavu, který je judikaturou jako bezbrannost definován, ani tím, zda k tomuto znaku skutkové podstaty byl dán úmysl obviněného. Prokázáním zavinění ke znaku bezbrannosti se nezabýval ani odvolací soud, a proto nelze podle dovolatele učinit závěr, že uvedený přečin spáchal (viz též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 4. 8.

2021, sp. zn. 3 Tdo 677/2021, nebo nález Ústavního soudu ze dne 24. 8. 2021, sp. zn. I. ÚS 1226/21).

7. Nedostatky rozsudku soudu prvního stupně neodstranil z podnětu odvolání obviněného ani odvolací soud, jenž nebral do úvahy výhrady, že neexistují důvody ani podklady pro závěr, že obviněný svým činem sledoval uspokojení pohlavního pudu. Zejména nehodnotil to, že se poškozená před masáží sama dobrovolně vysvlékla do naha, během masáže obviněnému nic nevytkla a tvrdila, že na něm nepozorovala žádné známky vzrušení ani v jeho chování nepopsala nic, co by o takové skutečnosti svědčilo. Sama uvedla, že měla za to, že obviněný jí dotyky v intimních partiích dělá "nějakou službu navíc".

8. S ohledem na shora uvedené obviněný navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil napadené usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 11. 10. 2023, sp. zn. 14 To 188/2023, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušené rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a dále postupoval podle § 265l odst. 1 tr. ř. a přikázal Krajskému soudu v Hradci Králové – pobočce v Pardubicích, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Případně navrhl, aby Nejvyšší soud podle § 265m tr. ř. ve věci sám rozhodl tak, že se obviněný zprošťuje viny.

III.
Z vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství

9. Nejvyšší státní zastupitelství (§ 265h odst. 2 tr. ř.) ve vyjádření prostřednictvím u něj působícího státního zástupce shledalo, že dovolání není důvodné, a to s poukazem na obsahovou obdobnost vytýkaných nedostatků, s nimiž se soudy nižších stupňů vypořádaly způsobem, s nímž se státní zástupce ztotožnil, protože dokazování bylo bezvadné, a i odvolací soud reagoval dostatečně na námitky obviněného. Poukázal na to, že přestože poškozená byla jediným bezprostředním svědkem a její výpověď tak zůstala jediným přímým usvědčujícím důkazem, nešlo o důkaz osamocený (viz výpovědi svědků Z. J. a J. R., kterým se poškozená svěřila krátce po jednání obviněného, a dále listinné důkazy dokladující, že se prokazatelně obrátila na odborníky o pomoc). Důvodným shledal konstatování, že nešlo pouze o letmý, nahodilý a nechtěný dotyk na genitálu poškozené, ale o cílené dráždění klitorisu, na které reagovala poškozená tak, že požádala obviněného, aby svého chování zanechal. Námitky s odkazem na dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. proto považoval za neopodstatněné.

10. Státní zástupce se neztotožnil ani s výhradami proti právním nedostatkům, neboť tvrzení obviněného, že nezneužil bezbrannosti poškozené, postrádá opodstatnění. Pochybnosti neshledal v závěru o úmyslné stimulaci poševního vchodu a klitorisu poškozené, jež je třeba považovat za pohlavní styk v širším slova smyslu (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 4. 2013, sp. zn. 4 Tdo 273/2013, a ze dne 10. 7. 2013, sp. zn. 3 Tdo 629/2013), mezi něž patří i tzv. erotické masáže, které pachatel provádí druhé osobě nebo ona jemu, osahávání genitálií ženy nebo muže, osahávání prsou zejména u ženy, osahávání dalších intimních částí těla (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 2. 7. 2014, sp. zn. 8 Tdo 775/2014), nejde-li jen o letmé dotyky, které by znaky pohlavního styku nenaplňovaly. Pachatel nemusí dosáhnout svého sexuálního uspokojení a u muže nemusí dojít k ejakulaci, musí však jít o činnost vyvolávající ukájení pohlavního pudu (k problematice pohlavního styku viz také ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2328).

11. Státní zástupce rovněž uvedl, že obviněný nečekaně započal s aktivitou, která nesouvisela s masérskou činností, šlo o jednání nežádoucí, resp. snahu o vzrušení poškozené, která jeho aktivitu jednoznačně vnímala a popsala jako cílenou činnost, a nikoliv jen jako letmý či náhodný dotek. Eventualita náhodného dotyku byla provedeným dokazováním spolehlivě vyloučena, a nelze si představit žádný jiný než sexuální motiv obviněného. Ztotožnil se i se závěrem o naplnění znaku bezbrannosti, neboť při masáži dochází k uvolnění a relaxaci a ostražitost klienta je v takovém

případě snížena na minimum, což masérovi umožňuje se těla klienta dotýkat a masírovaný člověk má pouze minimální možnost zabránit takovému jednání. V posuzované věci relaxující poškozená sexuálně motivovanému jednání dovolatele nemohla nijak zabránit, jak rozvedl odvolací soud, jenž kladl důraz na subjektivní vnímání okolností z pohledu ženy nacházející se v této podřízené pozici, a byla to sama poškozená, která jednání dovolatele v podstatě ukončila tím, že se opatrně ozvala. Volila přitom taková slova, aby u něj nezpůsobila násilnou reakci, kterou s ohledem na skutečnost, že ho neznala, nemohla v daný moment vyloučit.

12. Z uvedených důvodů státní zástupce navrhl, aby Nejvyšší soud dovolání obviněného jako zjevně neopodstatněné odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) tr. ř.

13. Toto vyjádření Nejvyššího státního zastupitelství bylo zasláno obhájci obviněného, jehož reakci Nejvyšší soud do konání neveřejného zasedání neobdržel.

IV.
Obecně k podmínkám a důvodům dovolání

14. Nejvyšší soud jako soud dovolací nejprve shledal, že dovolání obviněného je přípustné podle § 265a odst. 1, odst. 2 písm. h) tr. ř., bylo podáno osobou oprávněnou podle § 265d odst. 1 písm. c), odst. 2 tr. ř., v zákonné lhůtě a na místě, kde lze toto podání učinit (§ 265e odst. 1, 2 tr. ř.).

15. Možnost přezkoumat správnost napadených rozhodnutí má Nejvyšší soud tehdy, jestliže námitky uvedené v dovolání korespondují s důvody, o které dovolatel dovolání opřel, protože Nejvyšší soud je pro rozsah přezkumné povinnosti vázán uplatněnými dovolacími důvody a není povolán k revizi napadeného rozhodnutí z vlastní iniciativy (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 9. 8. 2006, sp. zn. 8 Tdo 849/2006).

16. Obviněný dovolání opřel o důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., podle něhož lze dovolání podat, jestliže rozhodná skutková zjištění, která jsou určující pro naplnění znaků trestného činu, jsou ve zjevném rozporu s obsahem provedených důkazů nebo jsou založena na procesně nepoužitelných důkazech nebo navrhované podstatné důkazy ve vztahu k nim nebyly nedůvodně provedeny. Tento důvod je dán třemi alternativami procesních vad a vždy je třeba, aby v jejich důsledku byla vytýkána skutková zjištění, která mají určující význam pro naplnění znaků trestného činu, jenž je na nich založen. Prostřednictvím tohoto důvodu nelze napadat jakoukoliv skutkovou okolnost, s níž se obviněný neztotožnil, ale jen takovou, která je rozhodná pro naplnění některého ze znaků skutkové podstaty posuzovaného trestného činu (srov. rozhodnutí č. 19/2023 Sb. rozh. tr., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 1. 2022, sp. zn. 8 Tdo 1377/2021, ze dne 9. 2. 2022, sp. zn. 8 Tdo 32/2022, aj.).

17. Dalším uplatněným důvodem je § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř., jenž spočívá v tom, že napadená rozhodnutí a jim předcházející řízení vykazují vady spočívající v nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotněprávním posouzení. Prostřednictvím tohoto dovolacího důvodu lze namítat zásadně vady právní povahy, tedy to, že skutek, jak byl soudem zjištěn, byl nesprávně právně kvalifikován jako trestný čin, ačkoli o trestný čin nejde nebo jde o jiný trestný čin, než kterým byl obviněný uznán vinným. V jeho rámci je možné vytýkat buď nesprávnost právního posouzení skutku, tj. mylnou právní kvalifikaci skutku, jak byl v původním řízení zjištěn, v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva, anebo vadnost jiného hmotněprávního posouzení.

18. Nejvyšší soud rovněž bere do úvahy, že rozhodování o mimořádném opravném prostředku se nemůže nikdy ocitnout mimo rámec ochrany základních práv jednotlivce a tato ústavně garantovaná práva musí být respektována (a chráněna) též v řízení o všech opravných prostředcích (k tomu viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 25. 4. 2004, sp. zn. I. ÚS 125/04, ze dne 18. 8. 2004, sp. zn. I. ÚS 55/04, ze dne 31. 3. 2005, sp. zn. I. ÚS 554/04, stanovisko pléna ze dne 4. 3. 2014, sp. zn. Pl. ÚS-

st. 38/14).

19. Z obsahu podaného dovolání Nejvyšší soud shledal, že výhrady obviněného jsou zaměřené proti nesprávnému hodnocení výpovědi poškozené a nevypořádání se s jeho obhajobou a z toho plynoucím nedostatečným skutkovým zjištěním vedoucím k vadným závěrům o zavinění a znaku bezbrannosti. Dovolatel tedy namítal, že nedošlo k objasnění skutečností rozhodných pro jeho vinu, jak z hlediska skutkového, tak i právního, což svědčí o naplnění důvodů podle § 265b odst. 1 písm. g), h) tr. ř. Když Nejvyšší soud dospěl k závěru, že nebyly dány podmínky pro to, aby mohl dovolání podle § 265i odst. 1 tr. ř. odmítnout, podle § 265i odst. 3 tr. ř. přezkoumal zákonnost a odůvodněnost těch výroků rozhodnutí, proti nimž bylo dovolání podáno v rozsahu a z důvodů uvedených v dovolání, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející, a shledal, že dovolání je důvodné.

V.
K důvodnosti dovolání

20. Nejvyšší soud shledal dovolání obviněného důvodným, protože jím vytýkané nedostatky, a to jak skutkové, tak i právní, mají oporu v obsahu spisového materiálu i odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí, a se zřetelem na ně je třeba přisvědčit obviněnému, že soudy dostatečně nereagovaly na jeho obhajobu a bez potřebného podkladu ve výsledcích provedeného dokazování se spokojily s tvrzeními poškozené, ačkoli jde o situaci „tvrzení proti tvrzení“ a soudy měly právě proti sobě stojícím výpovědím věnovat velikou pozornost a hodnotit je důsledně postupem podle § 2 odst. 6 tr. ř. Soudy totiž nemohou opomíjet požadavky na hodnocení důkazů, je-li u svědka či svědků, jejichž výpověď stojí proti výpovědi obviněného, objektivně přítomna pochybnost o jejich nezainteresovanosti na výsledku řízení, obzvláště když představují jediný přímý důkaz, z něhož má být prokázána vina obviněného (srov. přiměřeně nález Ústavního soudu ze dne 22. 6. 2016, sp. zn. I. ÚS 520/16). Soud prvního stupně sice závěry o vině obviněného opřel o výpověď poškozené, jíž shledal velmi podrobnou a konzistentní s tím, že o „věrohodnosti poškozené nemá důvod pochybovat“, ale bez toho, aby tuto výpověď podrobil pečlivému posouzení ve smyslu zásad § 2 odst. 6 tr. ř., tzn. jednotlivě i ve vzájemných souvislostech, a důsledně ji porovnával s dalšími ve věci provedenými, případně obviněným navrhovanými, leč neprovedenými důkazy. Takové hodnocení v rozsudku zcela chybí, což závěry soudu činí nejasnými a nepřesvědčivými, a rozhodně nestačí, obzvláště když v něm chybí reakce na obhajobu obviněného, jíž byla výpověď poškozené zpochybňována. Rovněž závěr soudu prvního stupně o tom, že výpověď poškozené je podporována svědkyní Z. J., příp. manželem poškozené J. R., je závěrem bez širšího kontextu a bez reakce na výhrady obviněného a nedostatky, na které ve vztahu k těmto svědectvím poukazoval.

21. K výpovědi poškozené je třeba poukázat na nejasnosti, které obsahuje tento, podle soudu jediný a usvědčující důkaz, jimiž se však soudy obou stupňů nezabývaly, ač jsou podstatné pro závěr o tom, zda lze ve všech souvislostech bez dalšího jí uváděným tvrzením uvěřit. Bylo proto třeba jim věnovat pozornost, protože vzbuzují pochybnosti o průběhu události, případně o tom, jak poškozená čin interpretovala. Jestliže soudy obhajobě obviněného nevěnovaly nutnou pozornost, svědčí to o netransparentnosti proběhlého řízení a nedůslednosti, případně libovůli, kterou je nezbytné vždy vyloučit, protože prokázat vinu obviněného je možné pouze na základě nepochybně zjištěných skutečností (srov. nález Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2005, sp. zn. I. ÚS 455/2005, a další).

22. Nejasnosti a nedostatky ve výpovědi poškozené spočívají v časových souvislostech, a to zejména v závěru, kdy byla masáž ukončena, a kdy poškozená sdělovala svůj prožitek svědkyni Z. J. Poškozená uvedla, že masáž trvala do „půl desáté“, kdežto obviněný ve své výpovědi uvedl, že masáž byla standardní a že respektoval smluvenou hodinu, tedy že masáž byla ukončena ve 20:00 hodin. Manžel poškozené, J. R., uvedl, že kolem deváté hodiny mu připadalo, že manželka už měla být doma, ale nevolal jí, a přišla kolem půl desáté. Podle svědkyně Z. J. jí poškozená volala a sdělovala jí svůj prožitek po deváté hodině. Obviněný však uvádí, že výpověď této svědkyně je v rozporu se

zápisem, který si poškozená učinila do poznámek, že svědkyni volala až následující den. Vadou pak je, že při porovnávání těchto nesrovnalostí, na něž soud vůbec nereagoval, odmítl jako nepotřebný provést důkaz zmiňovanými poznámkami poškozené. Nelze se ztotožnit s tím, že by šlo o nepotřebný důkaz, protože se týkal rozhodné skutečnosti významné pro závěr o tom, zda jsou všechna tvrzení poškozené natolik pravdivá, jak uzavřely soudy obou stupňů. Nelze pominout ani fakt, že svědkyně Z. J. ve své výpovědi potvrdila, že tyto poznámky četla. Vzniká proto otázka, proč si je poškozená pořídila, a proto bylo namístě jim věnovat pozornost a objasnit to, k jakému účelu si je poškozená zpracovala, a zvážit případně i jejich účelovost a význam pro trestní řízení. Tento důkaz neprovedl ani odvolací soud, přestože obviněný v podaném odvolání upozorňoval na to, že v poznámkách poškozené z ledna 2022 je uvedeno, že se svědkyní Z. J. telefonovala až druhý den. Za účelem odstranění těchto rozporů se nabízelo nejen provedení důkazu uvedenými poznámkami, jak se tohoto domáhal obviněný, ale též vyžádání přehledu uskutečněných telefonických hovorů od mobilního operátora poškozené, což se nestalo. Tento rozpor tak zůstal neodstraněn. Pokud soudy tyto důkazy neprovedly, jde o důkazy opomenuté, protože jestliže se obviněný domáhal jejich provedení, nebyl v této věci důvod pro to, aby nebyly provedeny (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 8. 11. 2006, sp. zn. II. ÚS 262/04, ze dne 8. 12. 2009, sp. zn. I. ÚS 118/09, či ze dne 18. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 3320/09, a další). Časové nesrovnalosti bylo rovněž třeba zkoumat i z hlediska vzdálenosti bydliště poškozené od místa masáže, případně průběhu její cesty domů. Soud měl rovněž za účelem uvedených nejasností o časovém sledu události vyslechnout obviněného a požádat jej, aby doložil, co předmětného dne, případně s kým, činil, a aby doložil svou verzi, že masáž byla ukončena ve 20:00 hodin, tj. v souladu s plánovaným harmonogramem.

23. S ohledem na shora uvedené je nepřesvědčivým postup odvolacího soudu, jenž nejenže odmítl provedení důkazu poznámkami poškozené, ale ač to zmínil, nerealizoval ani výslech masérky, která měla hovořit o tom, že i jiné její klientky uváděly podobné zkušenosti s obviněným, což je též okolnost, jíž měla být věnována nutná pozornost. Pochybnosti v tomto směru vzbuzuje to, že potvrdil závěry nalézacího soudu s tím, že dokazování bylo kompletní a postačující pro závěr o věrohodnosti poškozené, což představuje jednostranný a výsledkům dokazování neadekvátní závěr nereflektující obhajobu obviněného.

24. Podrobný výslech poškozené byl nezbytný k objasnění jí uváděných skutečností z toho důvodu, že je zarážející, proč si svlékala kalhotky, když ji obviněný o to nežádal, přestože při první masáži (jak tvrdila) jí obviněný vkládal do dlaně „varlata“ či „penis“, a to podle ní „jako omylem“. Jestliže tomu tak skutečně bylo, je její vysvléknutí při další masáži nejasné, a bylo třeba ho posuzovat i u hodnocení subjektivní stránky obviněného, protože měl soud objasnit, zda si mohl, pokud k takovému jednání z jeho strany došlo, myslet, že se jí tyto dotyky líbily, a tedy zda měl důvod v nich případně pokračovat. Uvedené skutečnosti se nabízí porovnat s výpovědí obviněného, neboť uvedl „nevím, že jsem se jí dotýkal přirozením, ona měla ruce vedle sebe na kraji lehátka a já se o to lehátko opírám, když se nad ní nakláním, abych vydržel se zádama…“, taktéž popsal, že „u druhé masáže si myslím, že komunikace nebyla, já mlčím, soustředím se na ty svaly“, a že při masáži lávovými kameny si není jistý, že by se dotkl intimních partií poškozené. Rovněž poškozená měla vysvětlit, zda byla v době masáže, první i druhé, přikrytá či nikoliv, a pokud byla, tak v kterých partiích těla, a totéž by měl objasnit i obviněný, protože i to je skutečnost rozhodná pro závěr o tom, jak se chovala a jak její chování mohl obviněný vnímat, obzvláště byla-li masírována nahá bez přikrytí.

25. Pozornost měly soudy věnovat tomu, jak poškozená popisovala průběh posuzovaného činu, zejména jí uváděným dotykům. Podle poškozené nejprve spala a „probudila se, když jí začal přejíždět lávovými kameny po zádech…po zadku…a blíž a blíž k poševnímu vchodu“. Nevyjasnila však, zda měla nohy od sebe, a pokud ano, jak jí mohl při lehu na břiše, zajíždět k poševnímu vchodu, který by v této pozici byl skryt hýžďovými svaly. Uvedené bylo třeba podrobně popsat z hlediska její polohy a konkrétních pohybů a doteků obviněného. Rovněž je bez jakéhokoliv podkladu tvrzení poškozené, že

se obviněného bála, protože nikdy nevysvětlila, proč tento strach měla a co bylo jeho příčinou, jestli měla jakýkoli objektivní poznatek nebo jej způsobila jen její vlastní představa. Stejně tak není patrné, jak o jejím rozpoložení a strachu mohl obviněný vědět a z čeho na ně mohl usuzovat. Skutečnost, že tomu bylo proto, že by nemohla odejít, bylo třeba z její strany vysvětlit, protože podle její další výpovědi při odchodu ze salonu dveře zavřené nebyly a místnost opustila zcela svobodně. Bylo potřebné se zaměřit i na to, z jakého důvodu usuzovala, že by obviněného mohla naštvat, kdyby si nelehla na záda, jak následně žádal, a při jakých úkonech již byla vzhůru a nespala, neboť uvedená skutečnost může mít význam pro posouzení otázek spojených s výkladem pojmu bezbrannosti, kterou se soudy podle faktických výsledků provedeného dokazování nezabývaly, ale dovozovaly ji jen obecně nebo s ohledem na rozporná tvrzení poškozené.

26. Soudy neobjasňovaly ani tvrzení poškozené, že „šahal mi mezi nohy a mezi pysky a snažil se dráždit klitoris naolejovanýma rukama“. Podle předešlých slov poškozené byla v této době již probuzená a ležela na zádech. Není však zřejmé, zda měla nohy roztažené, či zda je tiskla k sobě, a tedy měla vysvětlit, jak se jí v této poloze dostal obviněný až ke klitorisu, jenž bývá skryt ve vaginálním otvoru mezi stydkými pysky. Je zřejmé, že v poškozenou uváděných skutečnostech panují nejasnosti, na něž bylo třeba se soustředit, a to zejména s ohledem na obhajobu obviněného, že pokud k dotekům v této oblasti z jeho strany došlo, stalo se tak jen náhodně při provádění masážních praktik. Pochybnosti vzbuzují i její tvrzení, že nebyla schopna přesně popsat, jak se obviněný dostal ke spodní části jejího těla, neboť používá slovní obraty jako „přišlo mi“, což může svědčit o tom, že si to jen myslí a není o tom přesvědčena, nebo „najednou stál vedle mě“, protože při masáži u ní stál nejspíš stále. Bude vhodné vyjasnit tvrzení, že se obviněný „snažil dráždit klitoris“ tedy to, zda „se snažil“ anebo jej „dráždil“, a jak to konkrétně prováděl, zda jí sahal mezi nohy, zda je měla semknuté u sebe nebo roztažené a do jaké vzdálenosti. Pozornost bylo nutné věnovat také tomu, jak intenzivní byly jeho dotyky. To vše měla poškozená podrobně vysvětlit, a na soudu bylo, aby se vypořádal s obhajobu obviněného, že nedošlo k dotyku na intimních partiích poškozené, tak jak popisovala, ale že šlo o způsob masáže přitahovače, jenž bývá častou příčinou bolesti zad, od které se snažil poškozené při masáži pomoci.

27. V těchto souvislostech hrála důležitou roli i doba, po kterou se měl obviněný poškozené dotýkat, protože se nelze ztotožnit s tím, že „je jedno, zda se obviněný poškozenou snažil dráždit na pohlavním orgánu pět, deset nebo patnáct sekund, neboť se stále jednalo o pohlavní styk“, jak uváděl soud prvního stupně v bodě 13. rozsudku. Z hlediska uvedené obhajoby obviněného je právě co nejpřesnější a jasné určení této doby rozhodné. Z obsahu spisu lze poukázat na to, že poškozená v přípravném řízení tvrdila, že ji měl obviněný dráždit pět sekund (viz úřední záznam o podaném vysvětlení podle § 158 odst. 6 tr. ř., ze dne 14. 7. 2022, sp. zn. KRPE-45492-19/TČ-2022-170671), později však čas navýšila. I když šlo pouze o vysvětlení do úředního záznamu, jenž nemá důkazní povahu (podle § 158 odst. 6 poslední věta tr. ř. „je-li ten, kdo podal vysvětlení, později vyslýchán jako svědek nebo jako obviněný, nemůže být záznam přečten, nebo jinak konstatován jeho obsah“), neznamená to, že by vyslýchající či jiná oprávněná osoba nemohla v řízení před soudem otázkami podrobně objasňovat skutečnosti jinak obsažené v záznamu, aby mohla být posouzena věrohodnost výpovědi takového svědka (srov. ŠÁMAL, Pavel a kol. Trestní řád II. 7. vydání. Praha: C. H. Beck, 2013, s. 1958.). Soud při zjištění, že ve svědecké výpovědi poškozené je v tomto sdělení rozpor, neboť zde uváděla dobu delší, a to až patnáct vteřin, měl pro hodnocení její věrohodnosti tuto skutečnost vyjasnit a dát do souvislostí s tím, že při hlavním líčení vymezila jednání obviněného na 15 sekund čili o celých 10 sekund delší. Soud tudíž měl této nesrovnalosti věnovat patřičnou pozornost a vhodně směřovanými otázkami vyjasnit, po jak dlouho dobu stimulace pohlavních orgánů obviněné měla probíhat, zejména pak s ohledem na to, jak poškozená tento časový interval vymezila a jestli jej pouze odhadovala nebo např. počítala, po jak dlouhou dobu měl obviněný jí popisované jednání vykonávat. Uvedené otázky, jakkoli byly zásadní pro posouzení věrohodnosti poškozené, však nebyly ze strany soudu prvního stupně objasněny.

28. Nejvyšší soud k uvedeným nedostatkům v hodnocení věrohodnosti poškozené připomíná, že podrobné posouzení a uvážení těchto skutečností ze strany soudů nebylo provedeno, ač mají zásadní význam v situaci tzv. tvrzení proti tvrzení, tzn. „když v trestním řízení existuje pouze jediný usvědčující důkaz, což je z poznávacího hlediska situace nesnadná a obsahuje v sobě riziko možných chyb a omylů. V takových případech musí být věnována mimořádná pozornost důkladnému prověření tohoto jediného přímého usvědčujícího důkazu a takový důkaz musí být mimořádně pečlivě hodnocen. Orgány činné v trestním řízení jsou povinny vyvinout všemožné úsilí, aby tento jediný usvědčující důkaz byl, pokud možno doplněn jinými, byť třeba nepřímými důkazy. Taková povinnost pro ně vyplývá ze zásady oficiality a ze zásady vyhledávací (§ 2 odst. 4 a 5 tr. ř.), podle níž orgány činné v trestním řízení jsou povinny samy provádět další potřebné a dostupné úkony tak, aby byl zjištěn skutkový stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti“ (srov. nález Ústavního soudu ze dne 5. 3. 2010, sp. zn. III. ÚS 1624/2009). Protože se o takovou situaci v posuzované věci jedná, bylo na soudech, aby pečlivě přistupovaly ke všem vzniklým neurčitostem a nejasnostem a případné rozpory odstranily, což se však, jak je uvedeno shora, nestalo.

29. Soudy se nezabývaly ani rozpornými sděleními poškozené ohledně chování obviněného a jejích pocitů z něj. Poškozená ve své výpovědi nesouladně uvedla, že masér se choval slušně a nezvyšoval hlas, neměla z něj pocit agrese napřímo, ale pociťovala omezení „osobna“ ve chvíli, kdy jí vkládal varlata a penis do dlaně. K tomu Nejvyšší soud uvádí, že je zjevné, že poškozená na uvedené chování nereagovala ani při první ani při druhé masáži, k níž se i přesto dostavila. Měla vysvětlit, proč tak i přes uvedené učinila, když „působil fyzicky jako ranař“, a proto měla obavu se ozvat, přičemž uvedená sdělení jsou ve vzájemném rozporu a působí velmi nepřesvědčivě i proto, že na druhé straně, aniž by z jí popisované situace vyplývalo jakékoli nebezpečí, se nechtěla důrazněji ozvat, když se obviněný měl dopouštět jednání, jež popisovala. Tvrzení, že tomu tak bylo, aby nevznikl konflikt, bylo třeba doplnit o specifikaci toho, z čeho takovou možnost konfliktu dovozovala, a proč by k němu mělo dojít, případně z čeho mohla plynout její skutečná obava. Uvedená tvrzení poškozené bylo nutné podrobit prověření, např. zjištěními od jiných klientek obviněného, a provedená zjištění dát do souvislosti s tím, co vyjadřovala poškozená, když sama nepopisovala žádné známky ani náznaky agrese ze strany obviněného.

30. K řádnému objasnění tvrzení poškozené se nabízí rovněž i výslech jiné masérky, jíž poškozená po činu obviněného vyhledala, a která jí měla podle slov poškozené sdělit, že má i jiné klientky, které měly s obviněným obdobnou zkušenost. Tuto osobu, která byla poškozenou ztotožněna, soudy nepředvolaly jako svědka a k těmto skutečnostem ji nevyslechly. Soud prvního stupně tak rezignoval na svoji povinnost řádného objasnění skutkového stavu bez důvodných pochybností.

31. Podle Nejvyššího soudu nebyla doposud věnována pozornost ani přiměřenosti jednání obviněného a následkům, které s nimi poškozená spojovala co do svého psychického stavu, a tedy chybí jeho odborné posouzení. I když jsou ve spisovém materiálu založeny zprávy o průběhu terapie s poškozenou, která i podle svých tvrzení má přetrvávající psychické potíže, nebylo zjištěno, zda tyto mají podklad v jednání obviněného, případně v jiných problémech, což bylo třeba vyloučit, protože nelze přehlédnout ne příliš intenzivní zásah do integrity poškozené, jakožto vdané ženy, a bylo třeba objasnit, zda zjištěné pohyby trvající několik vteřin mohly u ní způsobit takové důsledky, které jim sama přikládala. Proto se jeví vhodným znalecké zkoumání poškozené z hlediska dopadu činu obviněného na její psychiku a vysvětlení příčin jí popisovaného stavu.

32. K obhajobě obviněného lze rovněž zmínit, že bude namístě i odborné vyjádření z oblasti fyzioterapie, případně sportovních či klasických masáží, k vyjasnění toho, jaké masážní praktiky se pojí s řešením problémů, k jejichž odstranění poškozená obviněného jako maséra vyhledala. Tedy aby bylo objasněno z objektivního hlediska, jak se tato masáž provádí, jaké techniky jsou k ní nezbytné a jaké partie lidského těla jí mohou být dotčeny.

33. Nejvyšší soud s ohledem na výše uvedené nejasnosti, rozpory a pochybnosti shledal, že dosavadní výsledky dokazování neposkytují potřebný podklad pro závěr o vině obviněného, a proto bude třeba v naznačených souvislostech dokazování doplnit, protože nelze bezpečně dojít k závěru, že soudy nižších stupňů objasnily stejně pečlivě okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného, což jsou ve smyslu § 2 odst. 5 tr. ř. povinné činit (viz např. nález Ústavního soudu ze dne 15. 8. 2008, sp. zn. III. ÚS 1076/08, či ze dne 12. 1. 2009, sp. zn. II. ÚS 1975/08, aj.). Je třeba se vyvarovat libovůle, protože rozhodnutí musí být založeno v každém jednotlivém případě na přezkoumatelném myšlenkovém postupu, tedy musí být racionálně obhajitelné a zejména dostatečně přesvědčivé. O takovou akceptovatelnou a též ústavně konformní situaci však nejde v případě, jestliže skutková zjištění nevyplývají z provedených důkazů, případně je-li mezi skutkovými zjištěními a právními závěry extrémní nesoulad či jejich zdánlivý nesoulad není řádně odůvodněn (srov. např. nálezy Ústavního soudu ze dne 10. 7. 2014, sp. zn. III. ÚS 888/14, ze dne 2. 3. 2004, sp. zn. I. ÚS 180/03, ze dne 9. 2. 1998, sp. zn. IV. ÚS 418/97, aj.). Je třeba zdůraznit, že důkazní břemeno leží na státu (orgánech činných v trestním řízení), který má povinnost, existují-li důvodné pochybnosti, rozhodnout ve prospěch stíhané osoby. Výrok o vině proto vyžaduje maximální možnou jistotu, tedy vyloučení jakékoliv rozumné pochybnosti, protože ani vysoký stupeň podezření sám o sobě nezakládá zákonný podklad pro odsuzující výrok. Lze-li pochybnosti odstranit provedením dalšího důkazu, není namístě takový důkaz odmítnout odkazem na neúměrné zatížení trestního řízení s nejistým výsledkem. Orgány činné v trestním řízení musí postupovat nestranně a stejně pečlivě objasňovat okolnosti svědčící ve prospěch i v neprospěch obviněného (§ 2 odst. 5, § 164 odst. 3 tr. ř.), musí se objektivně vypořádat s obhajobou a jí navrženými důkazy, protože důkaz provedený v trestním řízení je jediným prostředkem, jímž stát prokazuje spáchání trestného činu obviněným a odůvodňuje uložení trestu, přičemž tam, kde existují jakékoliv pochybnosti, musejí být vyloženy ve prospěch obviněného (viz např. nálezy Ústavního soudu ze dne 6. 6. 2006, sp. zn. IV. ÚS 335/05, ze dne 20. 9. 2006, sp. zn. I. ÚS 553/05, ze dne 24. 9. 2019, sp. zn. II. ÚS 698/19, či ze dne 4. 6. 2020, sp. zn. IV. ÚS 362/19, aj.).

34. Jak Nejvyšší soud výše konstatoval, z odůvodnění přezkoumávaných rozhodnutí plyne pochybnost o objektivním posouzení všech rozhodných skutečností, která vedla k nepřezkoumatelnosti dosavadních závěrů soudů, což má podstatný význam pro závěr o naplnění znaků skutkové podstaty přečinu znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea druhá tr. zákoníku, jehož se obviněný podle tzv. právní věty dopustil tím, že donutil jiného k pohlavnímu styku tím, že zneužil jeho bezbrannosti.

35. Při uvedených nedostatcích vyplývajících z dosud provedeného dokazování je třeba poukázat i na pochybnost, že u poškozené šlo o stav bezbrannosti. Přestože se soudy obou stupňů tímto znakem v obecné rovině zabývaly, nelze dojít k závěru o správnosti jejich úvah, které bude třeba korigovat po doplnění a napravení nedostatků v dokazování (viz výše body 21. až 35.). Pro úplnost je nicméně již nyní vhodné připomenout rozhodné skutečnosti, k nimž by měly soudy přihlédnout ve svých následných úvahách o použití právní kvalifikace, byť si je Nejvyšší soud vědom, že v této fázi řízení, kdy jsou přezkoumávaná rozhodnutí rušena z důvodu nedostatečných skutkových zjištění, nemůže jednoznačně určit správnost právního posouzení, protože má na paměti, že podkladem pro posouzení správnosti právních otázek ve smyslu dovolacího důvodu podle § 265b odst. 1 písm. h) tr. ř. je zásadně skutkový stav zjištěný soudy prvního, příp. druhého stupně.

36. Pro další úvahy soudů nižších stupňů Nejvyšší soud poukazuje na výkladové zásady pro zneužití bezbrannosti, což je u znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea druhá tr. zákoníku alternativou, u níž je formou dosažení pohlavního styku násilí nebo pohrůžka bezprostředního násilí. Rozdíl mezi oběma možnostmi záleží v odlišnosti prostředku, kterým pachatel ve vztahu k poškozené osobě dosáhl pohlavního styku (přiměřeně srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 9. 2010, sp. zn. 7 Tdo 995/2010).

37. V této souvislosti je vhodné připomenout, že bezbranností je skutečný stav oběti, která se z

různých důvodů nemůže bránit. V daném případě, kdy jde o dospělou vdanou zdravou ženu, není nutné se zabývat případy, kde je obětí dítě nebo osoba nemocná či zcela ve stavu bezvědomí, tedy o případy v tzv. celkové či absolutní bezbrannosti. Přesto je rozhodné, že i v této situaci jde o takový stav oběti, ve kterém není vzhledem k okolnostem schopna projevit svou vůli, pokud jde o pohlavní styk s pachatelem, popř. ve kterém není schopna klást odpor vůči jeho jednání [srov. rozhodnutí č. 43/1994-II. Sb. rozh. tr.]. I přesto, že je zde pojem bezbrannosti chápán v jejím nejširším smyslu, vždy jej je třeba vykládat tak, že musejí být dokazováním zjištěné takové skutečnosti, z nichž plyne, že oběť tohoto sexuálního aktu se dostala do stavu, kdy nebyla schopna projevit vlastní vůli či nebyla schopna pro objektivně danou skutečnost na požadavky obviněného jakkoli reagovat. O stav bezbrannosti totiž nejde u osoby, která je sice i nezletilá, ale natolik fyzicky a duševně vyspělá, že je schopna pochopit jednání pachatele a svůj případný nesouhlas s tímto jednáním dát dostatečně zřetelně najevo (srov. rozhodnutí č. 43/1994-II. Sb. rozh. tr., nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 1. 2008, sp. zn. 8 Tdo 1373/2007). Ve stavu bezbrannosti se může ocitnout i pacient, na kterém lékař provádí takový zákrok, který ho způsobem provedení zásadně omezuje v možnosti zaznamenat jednání lékaře a přiměřeně na něj reagovat, např. žena při gynekologickém vyšetření (srov. rozhodnutí č. 24/2013 Sb. rozh. tr., též usnesení Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2016, sp. zn. 8 Tdo 1015/2016). V těchto případech šlo o situace, kdy oběť není schopna vzdorovat nepřijatelnému chování pachatele pro nedostatek tělesných sil a schopností, a proto je třeba se vypořádat mimo jiné s její fyzickou vyspělostí ve srovnání s fyzickou převahou pachatele a její schopností na jeho jednání přiměřeně reagovat (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 11. 2013, sp. zn. 3 Tdo 1279/2013), a to se zřetelem na skutečnosti, které v každé trestní věci plynou z provedených důkazů, a proto je vždy třeba posoudit, zda byl poškozený ve stavu, který lze z uvedených hledisek považovat za stav bezbrannosti, jehož obviněný pro to, aby s ním mohl vykonat soulož, zneužil. U dospělé osoby, která nevykazuje žádné známky nemoci a není v pozici, při níž lze těžko na chování pachatele reagovat, jako tomu je např. u ženy na gynekologickém křesle při gynekologickém vyšetření, kde, jako tomu bylo v uvedené věci sp. zn. 8 Tdo 1015/2016, byla poškozená na tomto křesle usazena s nohama umístěnýma v držácích, a obviněný jí sděloval, že jí pro manipulaci v děloze bude muset vydezinfikovat její pochvu, je třeba posuzovat to, jak je fakticky znemožněno, aby se poškozená bránila, nebo jinak reagovala na chování pachatele.

38. Nejvyšší soud na základě uvedených případů vymezujících situace, kdy o bezbrannost může jít, anebo kdy o ni nejde, zdůrazňuje nutné posouzení toho, zda je oběť skutečně bezbranná. Jen stěží lze za bezbranného považovat toho, kdo není připoután, ale jen leží v poloze na zádech, má volné všechny končetiny, nic mu nebrání se zvednout nebo jinak pohybem těla reagovat, dát najevo svůj nesouhlas, může se volně pohybovat a fakticky mu nic nebrání v odchodu. V takovém případě nic nesvědčí o tom, že oběť je bezbranná, neschopná své vůle bez faktické možnosti projevit svůj vzdor či odpor.

39. Zdůvodnění poškozené v této věci, že se bála obviněného, nechtěla vyvolat konflikt apod., jak je to uváděno v její výpovědi, a jak soudy považovaly za dostatečné, bude třeba dalším dokazováním, zejména výslechem poškozené, objasnit, avšak i přesto lze obecně zmínit, že stav zdravé osoby ve bdělém stavu ležící na masážním lehátku, jestliže nemá ničím znemožněn pohyb, neodpovídá vymezení pojmu bezbrannosti ani stávající judikatuře. Poškozené v této pozici objektivně nebránilo nic v tom, aby svůj nesouhlas s chováním obviněného projevila, dala ho najevo, fyzicky obviněnému v tomto jednání zabránila či na něj okamžitě reagovala. Tudíž objektivně nebyla bezbranná. Nešlo u ní podle dosavadních zjištění ani o to, že by byla v natolik stresové situaci, v níž by byla tak paralyzována, že by nedokázala adekvátně reagovat ani se bránit, tedy že by v důsledku reakce na stres došlo k jejímu útlumu a znehybnění (viz rozhodnutí č. 10/2022 Sb. rozh. tr.). S ohledem na takto naznačené výkladové závěry porovnané s dosavadními učiněnými skutkovými zjištěními, jež soudy budou dále zkoumat, vzbuzuje vážné pochybnosti závěr, že situace, v níž se poškozená nacházela, vykazovala znaky bezbrannosti, které by mohl obviněný zneužít za účelem pohlavního

styku, a že v důsledku své bezbrannosti nebyla schopna čelit jeho aktivitám (srov. rozhodnutí č. 18/2014 Sb. rozh. tr., více viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 2334).

40. Nejvyšší soud k vadám v dosud soudy uvedených úvahách o tom, že byly naplněny znaky uvedené skutkové podstaty přečinu znásilnění podle § 185 odst. 1 alinea druhá tr. zákoníku, který je úmyslným trestným činem, považuje za důležité uvést rovněž to, že v rozhodnutí soudů obou stupňů nebyla subjektivní stránce věnována téměř žádná pozornost. V rozsudku soudu prvního stupně je velmi strohá zmínka uvedena jen v bodě 13., kde soud bez dalšího vysvětlení uzavřel, že „obviněný jednal úmyslně, neboť si musel být vědom zjevné nepřiměřenosti jeho sexuálního ataku vůči poškozené. V žádném případě se nemohlo jednat o náhodu, omyl nebo snad jen o letmý nezaviněný dotek, který připustil v rámci své obhajoby obviněný“. Uvedené svědčí o nedostatečném hodnocení rozhodných skutkových okolností pro závěr o zavinění, neboť soud zde shrnuje jím učiněné skutkové závěry doplněné o vlastní úvahy, které nemají, pokud jde o „omyl“, oporu ani ve výsledcích dokazování. Navíc užívá neadekvátní poukaz na „nepřiměřenost sexuálního ataku“, kdy samotná nepřiměřenost není znakem uvedené skutkové podstaty, a tedy není rozhodná ani z hlediska subjektivní stránky pachatele. Ani v usnesení odvolacího soudu, jenž mohl tento nedostatek napravit, nelze nalézt žádný závěr, že by tak učinil, neboť úvahy v tomto smyslu absentují. Z obsahu obou přezkoumávaných rozhodnutí tudíž plyne, že subjektivní stránka zůstala nevyřešena, což je zásadní nedostatek svědčící o nepřezkoumatelnosti závěru o vině obviněného.

41. Pro pochopení je nutné zdůraznit, že zavinění je vnitřní psychický vztah pachatele ke skutečnostem zakládajícím trestný čin, jenž lze zpravidla dokazovat jen nepřímo, a to z okolností objektivní povahy, ze kterých se dá podle zásad správného myšlení usuzovat na vnitřní vztah pachatele k porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem (srov. rozhodnutí č. 62/1973 a č. 41/1976 Sb. rozh. tr.). Soudní praxe vymezila podmínky, podle kterých lze na tento úmysl usuzovat (srov. např. rozhodnutí č. 19/1971 Sb. rozh. tr.), přičemž není možné jen ze skutečnosti, že pachatel skutek popřel, vyvodit, že zjištění úmyslu nepřichází v úvahu. Tento úmysl, tak jako jiné formy zavinění, je možno zjistit i na podkladě jiných důkazů (srov. rozhodnutí č. 60/1972-IV. Sb. rozh. tr.) a skutečností, které vyplynuly toliko nepřímo z okolností objektivní povahy, z nichž bylo možno podle zásad logického myšlení usuzovat na vnitřní vztah pachatele k porušení nebo ohrožení zájmů chráněných trestním zákonem (viz rozhodnutí pod č. 62/1973 a č. 41/1976 Sb. rozh. tr., usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 5. 2010, sp. zn. 8 Tdo 394/2010, rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 18. 10. 2001, sp. zn. 5 Tz 225/2001, či usnesení Ústavního soudu ze dne 18. 12. 2013, sp. zn. IV. ÚS 2728/12).

42. V posuzované věci Nejvyšší soud shledal, že se soudy nezabývaly věděním či chtěním obviněného poškozenou na genitáliích stimulovat způsobem, jaký je popsán v tzv. skutkové větě, když z jednání poškozené nevyplynulo žádné výslovné slovní odmítnutí ani jiný nesouhlas. Význam má i to, že ani sám obviněný s poškozenou slovně nekomunikoval, a proto je možné usuzovat na to, že o bezbrannosti poškozené nevěděl. Nutno podotknout, že jestliže soudy v jednání obviněného shledaly znak zneužití bezbrannosti, pak se měly i k tomuto znaku zabývat jeho zaviněním, které je třeba objasnit a vysvětlit ke každému ze znaků objektivní stránky trestného činu. Takové závěry v přezkoumávaných rozhodnutích však zcela chybí. Stejně tak bylo nutné rozlišit, zda šlo o přímý úmysl podle § 15 odst. 1 písm. a) tr. zákoníku nebo o nepřímý úmysl podle § 15 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zákoníku. To se však v této věci rovněž nestalo. Je vhodné však připomenout, že společné pro oba druhy úmyslu je, že intelektuální složka zahrnuje u pachatele představu rozhodných skutečností alespoň jako možných. U obou forem úmyslu je dána i složka volní, i když v různé míře, neboť právě v odstupňování volní složky je rozdíl mezi oběma druhy úmyslu. Volní složka se musí vztahovat ke všem skutečnostem spadajícím pod znaky skutkové podstaty trestného činu, tedy nejen k následku nebo účinku, které mají být pachatelem teprve způsobeny, ale i ke skutečnostem, které zde v době

činu nezávisle na vůli pachatele již jsou (viz ŠÁMAL, P. a kol. Trestní zákoník. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023, s. 338, marg. č. 7.). Pro absenci potřebných úvah k zavinění obviněného jsou rozhodnutí soudů obou stupňů rovněž nepřezkoumatelná, a proto nemohla obstát.

VI.
Závěr

43. Nejvyšší soud na základě shora uvedených nedostatků či předčasných závěrů založených na neúplných skutkových zjištěních, případně jednostranném hodnocení výpovědi poškozené, shledal, že dovolání obviněného je důvodné, a proto podle § 265k odst. 1 tr. ř. zrušil usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 11. 10. 2023, sp. zn. 14 To 188/2023, i rozsudek Okresního soudu v Pardubicích ze dne 3. 5. 2023, sp. zn. 12 T 210/2022. Podle § 265k odst. 2 tr. ř. zrušil také všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, a podle § 265l odst. 1 tr. ř. Okresnímu soudu v Pardubicích přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

44. Věc se vrací soudu prvního stupně, jenž bude povinen napravit výše uvedené a vytknuté vady, a provést doplnění dokazování o nový a podrobný výslech poškozené k odstranění případných nedostatků. Bude rovněž vhodné zpracování odborného posouzení skutečného psychického stavu poškozené v době po činu, se zaměřením na to, zda nebyl její psychický stav ovlivněn jinými podněty než jednáním obviněného. Bude nezbytné provést důkazy poznámkami poškozené, odborným vyjádřením ohledně způsobů vedení masáže a výslechem masérky, která měla mít poznatky o jiných klientkách obviněného, v případě potřeby se nabízí i jejich výslech. Stejně tak se soudy musí zaměřit na odstranění nedostatků ohledně doby trvání masáže a návratu poškozené domů. Soud se bude zabývat důkladně obhajobou obviněného, a nejen nově zjištěné skutečnosti bedlivě posuzovat při dodržení pravidel stanovených v § 2 odst. 6 tr. ř. a zásad vztahujících se k hodnocení důkazů v situaci tzv. „tvrzení proti tvrzení“. Za účelem řádného objasnění věci nelze rovněž vyloučit ani provedení dalších důkazů.

45. Po provedení dokazování a zhodnocení důkazů bude soud prvního stupně povinen zvážit zjištěné skutečnosti s ohledem na dosavadní judikaturu a učinit přesvědčivý právní závěr o jednotlivých znacích posuzovaného přečinu. Podle těchto závěrů pak bude volit další postup a v neposlední řadě všechny své úvahy přezkoumatelným způsobem vyloží v souladu s § 125 odst. 1 tr. ř.

46. Nejvyšší soud zcela na závěr připomíná, že podle § 265s odst. 1 tr. ř. je nalézací soud vázán shora uvedenými právními názory vyslovenými v tomto rozhodnutí. Vzhledem k tomu, že napadená rozhodnutí byla zrušena jen v důsledku dovolání obviněného podaného v jeho prospěch, nemůže v novém řízení dojít ke změně rozhodnutí v jeho neprospěch (zákaz *reformationis in peius*; srov. § 265s odst. 2 tr. ř.).